



Kritika

Pregledno uprizorjanje maturitetnega besedila

Ana Perne



Friedrich
Dürrenmatt:
Fiziki. Režija
Boris Kobal.
Mestno gledališče
ljubljsko.
★★★★★

Vprašanje odgovornosti znanstvenikov v primeru rabe in še toliko bolj za človeštvo nevarne zlorabe njihovih odkritij – s tem povezano pa tudi vprašanje svobode – ki ga je v igri Fiziki razprl švicarski dramatik **Friedrich Dürren-**

matt – se dobrega pol stoletja po njenem nastanku kajpak še vedno kaže kot izjemno tehtno. Da pa se je ta satirična drama, ki je prvo slovensko uprizoritev v prevodu **Maile Golob** doživela že leto po njenem züriškem odrskem krstu, znašla na letošnjem repertoarju Mestnega gledališča ljubljanskega, je nedvomno povezano tudi z dejstvom, da gre hkrati za eno izmed štirih besedil, ki so izbrana za pisanje maturitetnega eseja v letu 2014. Najnovejša uprizoritev Fizikov, ki za osnovo jemlje pred leti nastalo posodobitev prevoda **Mojce Kranjc**, usklajeno tudi z novo verzijo igre, se tako v pomembnem obsegu obrača k srednješolskemu občinstvu.

Morda prav zato režiser **Boris Kobal** (v sodelovanju z dramaturginjo **Alenko Klabus Vesel**) Dürrenmattove igre ne veže preveč neposredno na aktualno družbeno-politično stvarnost – čeprav se določenemu aktualističnemu vnosu (z omenjanjem nekaterih knjižnih naslovov) tudi ne odpove – temveč jo postavlja precej pregledno. Komediji v dveh dejanjih iz časa hladne vojne in še posebej grožnje razvoja jedrskega orožja, ki se v celoti, v upoštevanju »enotnosti kraja, časa in dejanja« – kot pojasnijo uvodne, tokrat tudi v nekakšnem prologu uprizorjene didaskalije – godi v norišnici oziroma, »korektnije«, sanatoriju (enotno prizorišče nič kaj elegantno opremljenega salona od zoba časa načete vile je zasnovala scenografka **Urša Vidic**) in ki jo je avtor oblikoval z gradnjo na gledalcu presenetljivem razvoju dogodkov, Kobal sledi v predpoznavaniu ter mestoma tudi izra-

zitejšem poudarjanju žanrsko večvrstnega značaja celote. Tako denimo v začetnem »kriminalnem« delu izstopi komično podan lik inšpektorja, ki preiskuje umor bolniške sestre; v nadaljevanju, ki nas seznani s tremi fiziki – tistim, ki se ima za Newtona, pa tistim, ki se ima za Einsteina, in naposled tistim, ki se mu prikazuje kralj Salomon – pa je ob žanrskih premenah (ne manjkajo niti akcijski elementi) v ospredju režijske pozornosti komična razsežnost Fizikov.

Kobal Dürrenmatta pri tem na različne načine (in z različnimi končnimi učinki) dopolnjuje: besedilno se na primer opre na dramske postopke repetitive, soočenje norega znanstvenika z misijonarjem, ki je prevzel njegovo družinsko mesto, prikaže v svojevrstnem »psalmem« spopadu, nadalje potencira posamezne lastnosti, kakršna je borilna veččnost bolničarjev, ki po drugem umoru prevzamejo delo ženskih kolegic. Skratka, uprizoritev se skladno z dramatikom, ki o resni problematiki spregovori s humorjem, giblje na komedijskem območju; s karikiranjem in podobnimi postopki sicer ponekod zaide predaleč, zgolj z vnosi, ki jih konkretnje ne razvije, pa ne pridobi prav veliko – tako je v primeru zaključne »špice« s Chaplinovo figuro, ki nas morda spomni na misel znamenitega komika, da je življenje tragedija, če ga gledamo od blizu, z distance pa postane komedija. Morda – zdi se namreč, da s posegom v Dürrenmattov zaključek Kobalu umanjka končna pika. Kar se, gledano s stališča celote, poveže z vtisom, da je kljub opazni interpretativni razčlenjenosti igre še najmanj izostreno osrednje idejno vodilo tokratne uprizoritve.

Pozornost za jasno podajanje je vsekakor prisotna tudi pri igralskih interpretacijah. V številni igralski zasedbi so v ospredju seveda trije fiziki: uživaški Newton **Uroša Smoleja**, hudomušni Einstein **Gasperja Tiča** in etično usmerjeni Möbius **Borisa Ostana**, velja pa omeniti tudi prispevke gostujočih študentov AGRFT v različnih vlogah, še posebej **Mirando Trnjanin** kot strogo glavno sestro. x

Page: 22

Reach: 0

Country: SLOVENIA

Size: 299 cm2

2 / 2



V ospredju Dürrenmattove satirične drame, kot jo je v MGL režiral Boris Kobal, so seveda trije »fiziki«, med njimi etično usmerjeni Möbius Borisa Ostana in uživaški Newton Uroša Smoleja. Fotografija: Barbara Čeferin